

FÄRGELANDA KOMMUN
kommun@fargelanda.se

2023-01-20

1 (24)

Dnr- SI 2022:8228

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid
Valboskolan 7-9 i Färgelanda kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på *Valboskolan 7-9* avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. Kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. Inom varje område bedöms om skolan uppfyller Skolinspektionens kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen någon redovisning men kan ge framåtsyftande kommentarer i beslutet.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att kvalitetskriterierna uppfylls vid *Valboskolan 7-9* i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver i sin analys av skolenhetens samlade resultat sätta dessa i relation till de förutsättningar lärarna får och till undervisningens genomförande samt utifrån denna analys besluta om och genomföra utvecklingsåtgärder.

Undervisning

Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn och lärarna behöver utveckla varierade metoder och arbetssätt så att eleverna ges inflytande och görs delaktiga i planering och utvärdering av undervisningen.

Trygghet och studiero

Skolan arbetar i flera delar så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn och lärarna behöver, i delaktighet med samtliga elever, arbeta samlat för att öka studieron genom att skapa gemensamma förhållningssätt och strategier.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i omdömen och betyg ges i låg utsträckning.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver följa upp lärarnas betygssättning för att identifiera eventuella avvikelser och analysera vad dessa beror på samt ge samtliga undervisande lärare förutsättningar att kunna kvalitetssäkra sina omdömen och betyg.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den **18 augusti 2023** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 3) användas.

Redovisningen skickas via e-post, till dokument.goteborg@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, Box 2320, 403 15 Göteborg. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2022:8228) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömning

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömning för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn på Valboskolan 7-9 leder och styr i flera delar skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens beslut är följande.

Skolinspektionens granskning visar att rektorn skapar välfungerande förutsättningar för lärarna att samverka och ser också till att ett lärande sker i kollegiet. Emellertid är ansvar och mandat för några av specialfunktionerna på skolenheten otydliga. Vidare ser rektorn i begränsad omfattning till att skolans arbets- och förhållningssätt tillämpas av alla lärare, även om nya och obehöriga lärare får en planerad introduktion. På skolenheten saknas ett jämställdhetsarbete som genomsyrar undervisningen även om rektorn har kännedom om hur till exempel elevernas kunskapsresultat ser ut utifrån ett genusperspektiv. Rektorn skapar en grund för utveckling av undervisningen genom att följa upp skolenhetens kunskapsresultat men uppföljningen av hur värdegrundsuppdraget integreras i undervisningen är svagare. Vidare behöver analysen av resultaten utvecklas, så att utvecklingsåtgärder och fördelning av resurser tydligare möter de behov som finns på skolenheten.

Ledning och organisation

Skolinspektionens granskning visar att rektorn skapat en ändamålsenlig organisation som ger goda förutsättningar för lärarna att samverka och ser även i viss utsträckning till att ett lärande, som ger avtryck i undervisningen, sker i kollegiet. Emellertid finns viss otydlighet gällande några specialfunktioners ansvar och mandat. Enligt inskickad dokumentation och intervjuer träffas lärarna varje vecka i olika konstellationer, såsom årskursvisa arbetslag, ämneslag, lärgrupper och vid gemensamma konferenser, enligt ett rullande schema. Lärarna samverkar både kring elevrelaterade frågor och utveckling av undervisningen vid de olika mötena, och beroende på mötesform

varierar det om det är rektorn eller lärarna som styr innehållet. Alla möten dokumenteras dock, så att rektorn kan följa vad som avhandlats. Rektorn ser också i viss mån till att det sker ett lärande i kollegiet som ska ge avtryck i undervisningen genom att till exempel skicka ut frågeställningar kring undervisning att diskutera i de tidigare nämnda lärgrupperna. Vad uppdragen som arbetslagsledare och förstelärare innebär finns emellertid oklarheter kring, men rektorn står i begrepp att förtydliga dem. Gällande rollfördelningen mellan rektorn och den nytilträdde biträdande rektorn framkommer i intervju att denna vid tiden för granskningen inte är helt klar eftersom den biträdande rektorns uppdrag kvarstår att fastställa.

I granskningen framkommer vidare att rektorn visserligen ser till att nya och obehöriga lärare får en planerad introduktion, men i mindre omfattning ser till att skolans arbets- och förhållningssätt tillämpas av alla lärare. Nyanställda lärare får bland annat erfarna handledare och rektorn följer upp hur de nyanställda lärarnas arbete fungerar vid uppföljningssamtal. Vidare framgår av granskningen att rektorn nyligen gått igenom rutiner kring åtgärdsprogram med alla lärare. Dock framkommer att det varierar hur lärarna tillämpar de mer undervisningsnära arbets- och förhållningssätt som finns på skolenheten, kopplat till lektionsstruktur och till studiero. Representanter för elevhälsan säger att lärarnas efterlevnad av gemensamt överenskomna regler och arbetssätt behöver aktualiseras och rektorn uppger att hen inom kort, på förekommen anledning, kommer att aktualisera skolans ordningsregler och konsekvenstrappa.

Jämställdhetsarbete

Av Skolinspektionens granskning framkommer att det på skolenheten visserligen finns ett visst arbete med jämställdhet, men att detta inte är systematiskt eller strategiskt. Av intervjuer och inskickat material framkommer att rektorn har kännedom om hur till exempel elevernas kunskapsresultat ser ut utifrån ett genusperspektiv, då omständigheten att pojkarna i årskurs 9 i flera år haft betydligt sämre resultat än flickorna uppmärksammats. Vidare framgår att lärare i vissa ämnen arbetar för att utmana traditionella värderingar och förhållningssätt, såsom att till exempel läsa litteratur där könsrollerna inte är traditionella. Lärare uppger också att de får frågor kring hur de arbetar med jämställdhetsfrågor i medarbetarsamtal. Emellertid framkommer att varken rektorn eller elevhälsan har något fokus på eller del i jämställdhetsarbetet. Det finns planer på ett riktat arbete, gällande vissa pojkars attityder till flickor, där rektor och elevhälsa ska medverka. Detta arbete är dock initierat på förekommen anledning, och inte en del i en övergripande strategi eller systematik.

Uppföljning och analys

Skolinspektionens granskning visar att rektorn skapar en grund för utveckling av undervisningen genom uppföljning av skolenhetens kunskapsresultat. Hur värdegrundsuppdraget integreras i undervisningen följs dock inte upp på ett systematiskt sätt. Av inskickat material och intervjuer framgår exempelvis att elevernas kunskapsresultat kontinuerligt följs upp på återkommande årskurskonferenser tillsammans med elevhälsoteamet. Vidare sker uppföljning och analys av kunskapsresultat på aggregerad nivå årligen i arbetslag, ämneslag och gemensamt på skolenheten. I detta arbete jämförs pojkars och flickors resultat, och även skillnader mellan årskurser, klasser och vissa ämnen uppmärksammas. När det gäller uppföljning av att värdegrundsuppdraget integreras i undervisningen säger rektorn att man på skolenheten pratat om det, men inte säkerställt att så sker. Vidare visar granskningen att rektorn främst följer upp att lärarnas undervisning utgår från styrdokumentet genom specialpedagogens lektionsobservationer samt att rektorn tar del av lärarnas planeringar i skolans lärplattform.

Av Skolinspektionens granskning framkommer vidare att rektorns analys av resultaten behöver utvecklas, så att utvecklingsåtgärder och fördelning av resurser tydligare möter de behov som finns på skolenheten. Av nationell statistik, inskickat material och intervjuer framgår bland annat att det finns skillnader i resultaten på skolenheten. Enligt nationell och skolenhetens statistik för 2021 var det genomsnittliga meritvärdet för eleverna i årskurs 9 lägre än det modellberäknade meritvärdet¹. Vidare har pojkarna i flera år haft betydligt lägre genomsnittligt meritvärde än flickorna. Dessa omständigheter har visserligen uppmärksammats i uppföljningen, men några förklaringar med relevanta belägg, utifrån undervisningens genomförande och de förutsättningar som getts lärarna, har inte tagits fram i analys. Förklaringar som framkommer relateras enbart till eleverna, såsom bland annat socioekonomiska förutsättningar, bristande studietraditioner och "antipluggkultur" bland pojkar. De prioriterade utvecklingsområdena för skolenheten är utökad samverkan med föräldrar för ökad trygghet och studiero samt att öka kunskapsresultaten främst bland pojkar. En åtgärd som vidtagits inom det senare området är att samtliga lärare läser en bok som handlar om vad bland annat lärare behöver veta för att fler pojkar ska lyckas i skolan. Enligt rektorn är det primära målet med åtgärden att ta reda på vad pojkarnas lägre resultat beror på och även få uppslag till konkreta insatser. Skolinspektionen

¹ Det modellberäknade meritvärdet är det värde skolan beräknas ha utifrån skolans elevsammansättning. Detta enligt Skolverkets SALSA-modell som tar hänsyn till föräldrarnas utbildningsnivå, andel nyinvandrade samt andel pojkar.

anser att åtgärden kan anses som vag eftersom den inte grundar sig i någon analys på skolenheten av bakomliggande orsaker relaterade till bland annat undervisningens genomförande och förutsättningar. Vidare har, som tidigare nämnts, skillnader i studieresultat mellan årskurser, klasser och vissa ämnen uppmärksammats i uppföljningen på skolenheten, men några åtgärder, grundade i en analys, har inte vidtagits.

När det gäller fördelning av resurser framkommer i granskningen att denna både består av en grundfördelning av lärarresurser utifrån tidigare kunskapsresultat och en flexibel del, bestående av extra personella resurser, som tillförs vissa elevgrupper utifrån uppkomna behov under läsåret. I till exempel ämnet matematik, där resultaten under många år varit särskilt låga, delas klasserna upp i mindre undervisningsgrupper i grundfördelningen. De extra personella resurserna fördelar rektorn i samråd med specialpedagogen utifrån vad som framkommer i uppföljningar av kunskapsresultaten under läsåret.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver i sin analys av skolenhetens samlade resultat sätta dessa i relation till de förutsättningar lärarna får och till undervisningens genomförande samt utifrån denna analys besluta om och genomföra utvecklingsåtgärder.

Skolinspektionens granskning visar att rektorn inte fattar beslut om utvecklingsåtgärder utifrån en analys av skolenhetens resultat som utgår ifrån undervisningens genomförande samt de förutsättningar lärarna får. De förklaringar till resultaten som framkommer i granskningen relaterar enbart till elevernas förutsättningar.

Av skollagen framgår att rektorn ansvarar för att på skolenhetsnivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp, analysera och utveckla utbildningen. Rektorn behöver således följa upp elevernas resultat, undervisningens genomförande och förutsättningar för undervisningens genomförande för att skaffa sig ett underlag för analys. Med utgångspunkt i orsaksanalysen behöver rektorn vidare besluta om och genomföra utvecklingsåtgärder. Att utgå från orsaksanalysen innebär att insatserna är behovsanpassade för skolenhetens verksamhet.

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn utvecklar det systematiska kvalitetsarbetet genom att i sin analys utgå från hur olika resultat samvarierar med

den undervisning som bedrivs samt andra förutsättningar som skolan har möjlighet att påverka. Rektorn behöver även utifrån den genomförda analysen fatta beslut om utvecklingsinsatser samt tillsammans med personalen följa upp att dessa får avsedd effekt.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 2 och 5 §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Rättigheter och skyldigheter, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 5 Kursplaner

Skolinspektionens bedömer följande: Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens beslut är följande.

Eleverna på Valboskolan 7-9 får en undervisning som i övervägande grad främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, även om det finns variationer i detta mellan olika lektioner. Undervisningen är mestadels målfokuserad, varierad och innehåller ett aktivt lärarstöd. Vidare är den oftast strukturerad, med tydliga inledningar, sammanhang i genomgångar och logiskt flöde i uppgifterna och det förekommer också sammanfattande avslut. Undervisningens innehåll och arbetssätt är till viss del anpassat till aktuell elevgrupp. Undervisningen innehåller också vissa inslag som stärker elevernas självförtroende och motivation att lära och lärarna har generellt höga förväntningar på eleverna. I undervisningen ges eleverna i viss omfattning möjlighet att reflektera över och få strategier för sitt eget lärande, och erhåller därmed enstaka möjligheter att ta ansvar över sitt eget lärande. På skolenheten saknas dock ett arbetssätt där eleverna är delaktiga i planering och utvärdering av undervisningen.

Variation, struktur och aktivt lärarstöd

I Skolinspektionens granskning framkommer att undervisningen på Valboskolan 7-9 mestadels är målfokuserad, varierad och innehåller ett aktivt lärarstöd. Vidare är undervisningen för det mesta välstrukturerad, med tydliga inledningar, sammanhang i genomgångar och logiskt flöde i uppgifterna. Sammanfattande avslut förekommer

också. Dock framgår av lektionsobservationer och intervjuer att det finns skillnader mellan olika lärare på skolenheten i hur mycket undervisningen varierar och hur strukturerad den är. Av samtliga lektionsobservationer framgår att lärarna stöttar och hjälper lärarna eleverna på ett aktivt och adekvat sätt. Till exempel går samtliga lärare runt bland eleverna under arbetet och ser till att de kommer igång och kommer vidare med uppgifterna. På flertalet av de observerade lektionerna har läraren i förväg skrivit upp lektionsplaneringen på tavlan eller visar den på storbildsskärm. Ett flertal av lärarna går också, som inledning, tydligt igenom lektionens planering muntligt med klassen/gruppen och anknyter även till föregående lektion i ämnet. Det förekommer också att lärare på ett anpassat sätt förklarar syftet med lektionen och visar vilka mål i kursplanen eleverna ska arbeta med samt aktuella betygskriterier. Vissa lektioner avslutas med att läraren kort berättar vad som ska ske på nästa lektion i ämnet. Sammanfattningar av lektionens innehåll, antingen genomförda av eleverna eller läraren själv, förekommer också. På skolenheten har man sedan tidigare, bland annat för att för att främja studieron, tagit fram en gemensam struktur för lektionerna. Dock framgår både av lektionsobservationer och av intervjuer att det finns lärare på skolenheten som inte följer denna överenskommelse. När det gäller hur undervisningen varierar visar lektionsobservationerna att det skiljer sig mellan olika lärare och olika ämnen. Flera lärare varierar på ett välfungerande sätt undervisningen genom att använda olika arbetssätt, som till exempel att låta eleverna arbeta med skriftliga arbetsuppgifter, se på film, diskutera och genomföra Kahoots², men det finns också exempel på lektioner där eleverna arbetar med samma uppgift under hela lektionstiden. På en majoritet av de observerade lektionerna varierar även arbetsformerna genom att eleverna växelsvis får arbeta enskilt, i par/grupp och i helklass.

Stimulans och anpassning

Granskningen visar att undervisningens innehåll och arbetssätt i viss utsträckning är anpassat till aktuell elevgrupp samtidigt som arbetet i vissa delar stimulerar och utmanar alla elever, oavsett hur långt de har kommit i sin kunskapsutveckling. Av lektionsobservationer och intervjuer framgår bland annat att det förekommer att lärarna, genom att anpassa uppgifter, arbetar för att utmana de elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling. Visserligen är uppgifterna på majoriteten av de observerade lektionerna detsamma för samtliga elever och av samma svårighetsgrad, men några lärare utmanar eleverna genom att enskilt ge dem råd om hur de kan utveckla sina produkter eller svar ytterligare. Vidare finns på några lektioner i förväg

² Digital frågesport i klassrummet.

förberedda extrauppgifter för de elever som blir klara med "ordinarie" uppgifter. Elever uppger också i intervju att det i flera ämnen finns svårare extrauppgifter att göra om man är klar med "grundplaneringen" för lektionen eller momentet. I intervju berättar lärare att de ser svårigheter med att motivera elever att komma längre eftersom många av dem är nöjda med betyget E. Genom att bland annat ge eleverna engagerande texter och konkret visa vad de behöver utveckla för att de ska nå längre försöker lärarna sporra eleverna att sikta högre.

Vidare visar granskningen att undervisningen innehåller vissa inslag som stärker elevernas självförtroende och motivation att lära och att lärarna generellt har höga förväntningar på eleverna. Under några av de observerade lektionerna uppmuntrar lärarna hela klassen genom att under eller i slutet av lektionen säga till exempel: "Jättebra att ni kunde detta!" och "Tack för en trevlig lektion!". Några lärare ger också elever beröm under enskilt arbete. Det förekommer att lärare stärker enskilda elever i deras tro på sig själva, exempelvis genom att säga till elever att de tror på att eleverna kommer att klara en uppgift eller genom att bekräfta att elever är på rätt väg i sina muntliga svar. Det framkommer i intervjuer med rektorn och elever att lärarna uttrycker höga förväntningar när de pratar om och med eleverna. När något är svårt kan lärare säga "du kan" och hänvisa till att eleven klarat uppgifter tidigare.

Elevernas delaktighet i undervisningen och sitt eget lärande

Granskningen visar att eleverna i enstaka fall får möjligheter att ta ansvar över sitt eget lärande genom att de ges strategier för detta i undervisningen. Av intervjuer framgår att några enstaka lärare tar upp olika sätt att lära i undervisningen. Några elever uppger att deras lärare inte alls pratar om det, medan andra ger exempel på att lärare i ett ämne har visat att man kan lära på olika sätt, som till exempel diskutera eller arbeta enskilt med olika typer av material. Vidare framkommer att studieteknik behandlas på studiepassen i årskurs 7 och frågan tas upp på individnivå på utvecklingssamtal, främst i årskurs 7 och 9. Skolinspektionen rekommenderar att lärarna tydligare låter eleverna vara delaktiga i sitt eget lärande genom att de får utveckla och använda olika inlärningsstrategier så att de medvetet kan planera, genomföra och utvärdera sitt lärande.

Skolinspektionens granskning visar vidare att det på skolenheten i stort saknas ett arbetssätt där eleverna är delaktiga i planeringen och utvärderingen av undervisningen. Visserligen framgår av intervjuer att elever hos enskilda lärare kan bli involverade i olika former av utvärderingar av lektioner, arbetsområden och terminer när det gäller hur undervisningen fungerat, men av nationell statistik och intervjuer framkommer att eleverna i övrigt endast ges begränsat inflytande när det gäller att

planera och utvärdera undervisningens innehåll. I Skolenkäten i årskurs 8 våren 2022 svarade lite drygt hälften av eleverna på Valboskolan 7-9 att de har lite eller väldigt lite inflytande i undervisningen. Elever säger att de hos vissa lärare vid några tillfällen har fått utvärdera undervisningen genom att till exempel fylla i ett formulär eller skriva vad som har varit bra och dåligt vid terminsslut. När det gäller elevernas delaktighet i planeringen av undervisningen uppger samtliga elever att de inte har något inflytande, förutom i något fall där de fått vara med och påverka i vilken ordning de ska läsa olika ämnen. Även de lärare på skolenheten som besvarade Skolenkäten våren 2022 värderade elevinflytandet i undervisningen lågt jämfört med samtliga medverkande skolenheter i riket. Lärarna säger att visserligen har elevinflytande diskuterats i kollegiet, men också att inga gemensamma riktlinjer har bestämts. Även skolledningen uttrycker att elevinflytande är svårt, och att det arbetet behöver utvecklas på skolenheten.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn och lärarna behöver utveckla varierade metoder och arbetssätt så att eleverna ges inflytande och görs delaktiga i planering och utvärdering av undervisningen.

Skolinspektionens granskning visar att det på Valboskolan 7-9 saknas arbetssätt där eleverna på ett påtagligt sätt är delaktiga i planeringen och utvärderingen av undervisningen. Även om elever kan bli involverade i olika former av utvärderingar i slutet av lektioner, arbetsområden och terminer när det gäller hur undervisningen fungerat, ges de endast mycket begränsat inflytande när det gäller att planera undervisningens innehåll och former. Vidare får eleverna i låg uträkning möjligheter att ta ansvar över sitt eget lärande genom att de ges få strategier för detta i undervisningen.

Enligt skollagen ska elever ges inflytande över utbildningen och enligt läroplanen ska läraren till exempel tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen. Vidare framgår av läroplanen att rektorn har ett särskilt utpekat ansvar för att se till att skolans arbetsformer utvecklas så ett aktivt elevinflytande gynnas.

Skolinspektionen rekommenderar att lärarna under ledning av rektorn arbetar aktivt för att öka elevernas delaktighet i både planeringen och utvärderingen av undervisningen. Till exempel behöver lärarna beakta de synpunkter som eleverna för fram och låta dessa påverka planeringen och genomförandet av undervisningen. Det kan vara allt från att undervisningens innehåll präglas av elevernas erfarenheter till att

eleverna bidrar med idéer om arbetssätt och arbetsformer. När läraren utvärderar undervisningen är det väsentligt att läraren inhämtar elevernas synpunkter om hur undervisningen genomförts avseende innehåll, arbetsformer och arbetssätt. Dessa utvärderingar behöver göras kontinuerligt, under terminens gång, och inte bara i slutet av terminen eller årskurs. Detta är särskilt viktigt om undervisningen inte fungerar, så att läraren har möjlighet att förändra upplägg och genomförande i befintlig undervisningsgrupp.

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 2 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionens bedömer följande: Skolan arbetar i flera delar så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är följande. På Valboskolan 7-9 bedrivs ett medvetet arbete, byggt på en analys av situationen på skolan, för att skapa trygghet. Detta arbete kan dock utvecklas till att också omfatta elevernas trygghet på sociala medier. Vidare saknas ett samlat arbete på skolenheten, där eleverna är delaktiga, för att skapa studiero. Lärarna vidtar visserligen åtgärder för att upprätthålla studiero, men det finns, trots framtagna gemensamma förhållningssätt, inte någon uttalad samsyn för hur lärarna agerar för att skapa en lugn miljö till exempel när studieron brister.

Trygghet

Granskningen visar att det på skolenheten bedrivs ett medvetet arbete för att skapa trygghet på skolan. Arbetet kan dock utvecklas ytterligare genom att också omfatta elevernas trygghet på nätet. I nationell statistik framkommer att tryggheten värderas lågt av eleverna på skolenheten, men av inskickade dokument och intervjuer framgår att situationen uppmärksammas och åtgärder vidtagits. I Skolenkäten för elever i årskurs 8 våren 2022 var det samlade resultatet på Valboskolan 7-9 för området trygghet lägre än genomsnittet för samtliga medverkande skolenheter i riket. Emellertid framgår av intervjuer att uppfattningen på skolenheten, bland personal och elever, är att situationen gällande trygghet har förbättrats sedan denna enkät genomfördes. Vidare framgår att, förutom Skolenkäten, det genomförs en

kommunövergripande elevenkät årligen i alla årskurser där bland annat elevernas upplevelse av trygghet behandlas. Elever har även, i undervisningen i samhällsorienterande ämnen, fått kartlägga otrygga miljöer på skolan genom att markera dessa på en karta. Skolinspektionen finner att genom dessa kartläggningar har riskområden identifierats, såsom korridorer och uppehållsytor, och adekvata åtgärder vidtagits. Till exempel har schemalagda rastvakter för lärarna införts, bänkar har tagits bort i korridorerna och en skolvärd har tillsatts. Det framgår också att trygghet är ett av de prioriterade utvecklingsområdena på skolenheten. För att utveckla elevernas trygghet vidtas förebyggande och främjande åtgärder såsom gruppstärkande arbete, trivselskapande aktiviteter som elevrådet ansvarar för och ökad samverkan med föräldrar. När det gäller elevernas upplevelse av trygghet på nätet framkommer i granskningen att detta område inte kartläggs på något tydligt sätt. I skolsköterskans hälsosamtal tas frågor kring detta upp i begränsad omfattning, och i den årliga elevenkäten finns inga tydligt formulerade frågor kring ämnet. Vidare framgår att visserligen tas frågor kring etik på nätet upp inom vissa ämnen, men på skolenheten finns inte något riktat arbete kring detta. Skolinspektionen rekommenderar att rektorn upprätthåller och vidareutvecklar det gemensamma arbetet för att skapa trygghet på skolan och i det arbetet också inkludera elevernas trygghet på sociala medier.

Studiero

Granskningen visar att det på Valboskolan 7-9 inte finns ett samlat arbete, där eleverna är delaktiga, för att skapa studiero. Av inskickade dokument, lektionsobservationer och intervjuer framkommer visserligen att det finns framtagna gemensamma överenskommelser på skolenheten och att lärarna vidtar åtgärder för att upprätthålla studiero, men trots detta saknas en uttalad samsyn för hur lärarna ska agera bland annat när studieron brister. I Skolenkäten för elever i årskurs 8 våren 2022 är det samlade resultatet att studieron ligger under genomsnittet i jämförelse med samtliga medverkande skolenheter. Det är också stora skillnader i resultaten då flickorna skattar studieron betydligt lägre än pojkarna. Som nämnts i området *Undervisning*, har den bristande studieron tidigare uppmärksammats och att ett arbete för att öka denna genomförts, bland annat genom en gemensam lektionsstruktur. Studiero är också ett prioriterat utvecklingsområde på skolenheten. Dock framkommer i granskningen att alla lärare inte följer de gemensamma överenskommelserna och att det finns elever som upplever sig störda i sitt skolarbete. Elever uppger att olika lärare har olika regler och representanter för elevhälsan säger att de ser ett behov av att förnya arbetet med studiero på skolenheten, bland annat gällande gränssättning och att alla lärare agerar på samma sätt. Lärare säger att det inte finns några gemensamma riktlinjer som gäller för hela skolenheten för hur de ska

agera, utan de har i ett av arbetslagen kommit överens om hur de ska göra när studieron brister. Elever beskriver att om elever stökar tar en del lärare ut dem från klassrummet och pratar med dem, och enstaka lärare ger också elever frånvaro och ringer hem till vårdnadshavarna. Elever uppger också att lärarna mestadels hotar med, men inte vidtar, disciplinära åtgärder.

Granskningen visar vidare att eleverna i låg utsträckning får möjlighet att vara delaktiga i arbetet med att skapa studiero. Av inskickade dokument och intervjuer framkommer visserligen att elevrådet för några år sedan varit involverade i ett arbete med att ta fram regler för att främja studieron, men att det skiljer sig åt mellan klasser och ämnen i vilken utsträckning eleverna får vara med och diskutera hur de vill skapa arbetsro. Representanter för elevhälsan säger att samtal sker på förekommen anledning i vissa klasser och eleverna uppger att lärare i ett ämne har frågat dem om vilka regler de vill ska gälla i klassrummet.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn och lärarna behöver, i delaktighet med samtliga elever, arbeta samlat för att öka studieron genom att skapa gemensamma förhållningssätt och strategier.

Skolinspektionens granskning visar att det på Valboskolan 7-9 saknas ett samlat och strategiskt arbete, där eleverna är delaktiga, för att öka studieron på skolenheten. Visserligen har man på skolan sedan tidigare vissa gemensamma överenskommelser, såsom en tydlig struktur på lektionerna, men dessa följs inte av alla lärare. Vidare finns ingen uttalad samsyn bland lärarna gällande vilka åtgärder som ska vidtas när studieron brister.

Av skollagen framgår att utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Enligt läroplanen ska alla som arbetar på skolan samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande. Vidare framgår av läroplanen att skolans mål är att varje elev tar ett personligt ansvar för sina studier och sin studiemiljö. För att åstadkomma ett effektivt arbete med studiero krävs att skolan som helhet har ett gemensamt förhållningssätt kring detta arbete³.

³ Skolinspektionen (2016c) *Skolans arbete med att säkerställa studiero— det räcker inte med att det är lugnt, eleverna måste också lära sig något*, Stockholm: Skolinspektionen

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn återupprättar och utvecklar det samlade arbete som funnits på skolenheten med att skapa studiero. I arbetet bör samtliga elever också vara delaktiga. Det kan ske genom att till exempel eleverna i alla klasser ges möjlighet att själva komma med förslag på hur de vill att arbetet i klassrummen ska bedrivas. För att skapa en miljö på skolan där all undervisning präglas av studiero behöver också fungerande forum skapas för lärarna att diskutera och komma överens om gemensamma strategier och förhållningssätt. I detta arbete kan lärarna till exempel delge varandra goda exempel. När det gäller att vidta åtgärder när studieron brister behöver rektorn tydliggöra vilka strategier som lärarna ska använda, så att insatserna blir likvärdiga på skolenheten.

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20 a § skollagen

9 kap. 20 och 22 b §§ skolförordningen

Lgr22, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Skolinspektionens bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i omdömen och betyg ges i låg utsträckning.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är följande. Rektorn analyserar i låg utsträckning skillnader i bedömningar och betyg i olika ämnen och årskurser och för sällan diskussioner med lärare utifrån dessa analyser. Rektorn analyserar i nuläget inte heller eventuella skillnader mellan resultat på nationella ämnesprov och slutbetyg. Vad gäller lärares förutsättningar att kvalitetssäkra sina bedömningar och betyg ger rektorn dem inte, varken inom skolenheten eller med lärare från andra skolenheter, möjligheter att regelbundet samverka.

Diskussion och analys av omdömen och betyg

Av Skolinspektionens granskning framgår att rektorn i låg grad analyserar skillnader i bedömningar och betyg i olika ämnen och årskurser och för sällan diskussioner med lärare utifrån dessa analyser. Av inskickade dokument och intervjuer framkommer visserligen att rektorn följer upp kunskapsresultaten, såsom beskrivits i området *Rektors ledarskap*, men hen genomför inga jämförelser eller eventuella orsaksanalyser utifrån perspektivet likvärdig betygssättning av de skillnader mellan ämnen och klasser som uppmärksammas. Rektorn har inte heller, vid tiden för granskningen, analyserat eventuella skillnader mellan resultat på nationella ämnesprov och slutbetyg. Exempelvis visar nationell statistik att de senaste två åren har betygen i årskurs 9 i svenska, matematik och historia legat lägre än betygen i moderna språk, musik och

slöjd. Rektorn säger att någon analys av detta, utifrån likvärdighet, inte har gjorts. När det gäller skillnader mellan resultat på nationella ämnesprov och slutbetyg uppger biträdande rektorn att det är lärarna själva som analyserat och arbetat med detta. Rektorn säger vidare att vid något enstaka tillfälle har diskussioner förts med enskild lärare när betygssättningen på något sätt avvikit, men, som tidigare nämnts, att någon generell analys av betygen, utifrån likvärdighet och bedömarkompetens, inte skett. Lärare uppger att de upplever att rektorn litar på deras profession gällande att sätta likvärdiga betyg.

Kvalitetssäkring av omdömen och betyg

Skolinspektionens granskning visar att rektorn inte ger lärarna förutsättningar att kvalitetssäkra sina omdömen och betyg. Av nationell statistik, inskickade dokument och intervjuer framgår att lärarna inte har möjligheter att regelbundet samverka med varandra när de gör sina omdömen och sätter sina betyg. I Skolenkäten för pedagogisk personal våren 2022 värderade lärarna på skolenheten samverkan kring bedömning och betygssättning lägre än medelvärdet för samtliga medverkande skolenheter i riket. Förvisso har några lärare har tid avsatt för att arbeta med den nya läroplanen och lagändringarna om bedömning, men det finns inte några särskilda forum för alla lärare att diskutera bedömning och betygssättning, förutom gällande nationella ämnesprov. Vidare arbetar visserligen några lärare i några ämnesgrupper på eget initiativ med gemensamma prov och samrättning, men exempelvis lärare i praktisk-estetiska ämnen, såsom hem- och konsumentkunskap och musik, har ingen samverkan med några andra lärare i bedömningsarbetet. När det gäller samverkan med andra skolor framkommer att det tidigare funnits ett samarbete med närliggande kommuner, men att detta legat nere under pandemin. Enligt rektorn och lärare planeras nu en nystart för detta, men det har inte ännu realiserats. För att kvalitetssäkra betygssättningen i de ämnen där obehöriga lärare undervisar är behörig lärare behjälplig och tar ett huvudansvar.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver följa upp lärarnas betygssättning för att identifiera eventuella avvikelser och analysera vad dessa beror på samt ge samtliga undervisande lärare förutsättningar att kunna kvalitetssäkra sina omdömen och betyg.

Skolinspektionens granskning visar att rektorn i låg grad analyserar skillnader i bedömningar och betyg i olika ämnen och årskurser och har endast i något enskilt fall

fört diskussion med lärare utifrån identifierade avvikelser. Rektorn genomför inga jämförelser och eventuella orsaksanalyser kring eventuella skillnader, exempelvis över tid eller mellan ämnen och årskurser i ett likvärdighetssyfte. Skolinspektionens granskning visar vidare att lärarna på skolenheten ges begränsade förutsättningar att kvalitetssäkra sina omdömen och betyg. Det finns till exempel inte några särskilda forum för alla lärare att diskutera bedömning och betygssättning och det saknas samverkan med andra skolor.

Enligt skollagen ska utbildningen inom skolväsendet vara likvärdig inom varje skolform oavsett var i landet den anordnas och rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med denna lag och andra författningar. I det ansvaret ligger att undersöka om det finns omotiverade avvikelser i betygen inom skolenheten och vid behov besluta om åtgärder för att komma till rätta med dem. Vidare framhålls i Skolverkets allmänna råd om betyg och provning betydelsen av lärares samsyn för arbetet med rättvisande och likvärdiga betyg. Vidare påpekas bland annat att lärare kan utveckla en sådan samsyn genom att diskutera hur man kan läsa och tolka betygskriterierna. Sådana kollegiala diskussioner kan föras på ett mer allmänt plan, men det kan även vara värdefullt att fördjupa dem genom att diskutera konkreta elevexempel i ett visst ämne. Sambedömning beskrivs också som ett betydelsefullt redskap för ökad likvärdighet, eftersom det bidrar till en gemensam syn på vad som ska bedömas och hur bedömningen ska gå till. Rektorn har en betydelsefull roll för att underlätta lärares arbete med rättvisande och likvärdiga betyg. Det innebär bland annat att se till att lärare får förutsättningar att tillsammans med kollegor diskutera hur de allsidigt kan utvärdera elevernas kunskaper vid betygssättningen, hur de kan utforma ändamålsenliga bedömningssituationer och hur de kan bedöma olika elevprestationer.

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn påbörjar ett arbete med att följa upp och analysera lärarnas omdömen och betygssättning ur ett likvärdighetsperspektiv. Om avvikelser framkommer i analysen behöver rektorn ta reda på orsakerna till dessa. Rektorn behöver, beroende på vad analysen visar, föra en diskussion med enskilda lärare, arbetslag, ämneslag eller hela kollegiet för att kunna besluta om utvecklingsinsatser. Syftet med åtgärderna bör vara att höja likvärdigheten vid betygssättningen och bedömarkompetensen på skolenheten. Skolinspektionen rekommenderar vidare att rektorn ger samtliga lärare förutsättningar att samverka i syfte att kvalitetssäkra sina omdömen och betyg. Detta bör ske med tydlig struktur för möten, innehåll och dokumentation. Arbetet behöver i första hand inrikta sig på att lärarna tillsammans tolkar betygskriterier i förhållande till respektive årskurs samt ämnets syfte och centrala innehåll. Det är också viktigt att samtliga lärare som undervisar eleverna är delaktiga och involverade i arbetet. Lärarna behöver även ges möjlighet att samverka med lärare från andra skolor som har ansvar för samma

årskurser och ämnen som de själva. Detta gäller särskilt de lärare som inte har några ämneskollegor på skolenheten. Genom en ökad samverkan ökar också förutsättningarna för likvärdiga bedömningar och betyg.

På Skolinspektionens vägnar

X Maria Larsson

Beslutsfattare

Signerat av: Maria Larsson

X Christina Sjögren

Föredragande

Signerat av: Christina Sjögren

I handläggningen av ärendet har även utredarna Ia Thun och Camilla Adler medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Åtta lektionsobservationer.
- Två gruppintervjuer med elever.
- Två gruppintervjuer med lärare.
- En gruppintervju med skolans elevhälsa.
- En intervju med rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska granska vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal punkter. Dessa punkter beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorn lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning präglas utbildningen av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet i omdömen och betyg? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte skolenheten den 29 och 30 november 2022. Digital intervju med rektor genomfördes den 1 december 2022. Besöket och intervjun genomfördes av Christina Sjögren och Ia Thun.

Valboskolan 7-9 är en kommunal grundskola i Färgelanda kommun. Läsåret 2022/2023 har skolenheten cirka 215 elever i årskurserna 7, 8 och 9. Skolenheten leds av en rektor.

Bilaga 3: Formulär för att redovisa vidtagna åtgärder

Redovisningsformulär för vidtagna åtgärder med anledning av utvecklingsområden i regelbunden kvalitetsgranskning vid Valboskolan 7-9 i Färgelanda kommun

Detta formulär kan användas som stöd för er när ni redovisar hur ni har arbetat med de utvecklingsområden som Skolinspektionen har identifierat i samband med den regelbundna kvalitetsgranskningen.

Redovisningen av vidtagna åtgärder ska fastställas av huvudmannen.

En viktig del i Skolinspektionens arbete är att ta del av elevernas synpunkter om sin skolsituation i våra utredningar. Vi skulle därför vilja veta om ni återkopplat vårt beslut till eleverna och i så fall på vilket sätt?

Formulär för huvudmannens redovisning

Utvecklingsområde 1:

Rektorn behöver i sin analys av skolenhetens samlade resultat sätta dessa i relation till de förutsättningar lärarna får och till undervisningens genomförande samt utifrån denna analys besluta om och genomföra utvecklingsåtgärder.

Redovisa vilka åtgärder som genomförts:

Beskriv hur verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet sedan åtgärderna vidtagits:

Vilka utvärderingsmetoder har ni använt i er uppföljning?

Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:
Utvecklingsområde 2: Rektorn och lärarna behöver utveckla varierade metoder och arbetssätt så att eleverna ges inflytande och görs delaktiga i planering och utvärdering av undervisningen.
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv hur verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet sedan åtgärderna vidtagits:
Vilka utvärderingsmetoder har ni använt i er uppföljning?
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:
Utvecklingsområde 3: Rektorn och lärarna behöver, i delaktighet med samtliga elever, arbeta samlat för att öka studieron genom att skapa gemensamma förhållningssätt och strategier.
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv hur verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet sedan åtgärderna vidtagits:
Vilka utvärderingsmetoder har ni använt i er uppföljning?

Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:
Utvecklingsområde 4: Rektorn behöver följa upp lärarnas betygssättning för att identifiera eventuella avvikelser och analysera vad dessa beror på samt ge samtliga undervisande lärare förutsättningar att kunna kvalitetssäkra sina omdömen och betyg.
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv hur verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet sedan åtgärderna vidtagits:
Vilka utvärderingsmetoder har ni använt i er uppföljning?
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras: